

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetési ár:
Havodékre 2 korona 50 fillér. Félévre 3 kor. Égész évre 40 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címszövegek.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Mult és jelen.

— Összehasonlítás. —

A tizenhatalmadik század elején nehéz küzdelem folyt a magyar nemzet és királya között, súlyos sérelmeket szenvedett a nemzet alkotmánya és fentállása már csak idő kérdésének látszott. A Franciaországban fénykorát élő abszolutizmust Bécsből Magyarországra is ki akarták terjeszteni, aminek következménye — ha sikerül — hazánkra végzetes lehetett volna. Tudjuk, hogy a nemzet ezért 1701-ben fegyverrel kelt jogai védelmére s hogy ezen küzdelem közben halt meg I. Leopold király.

Történelmi tény, hogy kevéssel halála előtt ez a királyunk a fiának, I. Józsefnek kinyilatkozta, hogy a magyarokkal szemben szenvedett és lelkére kötötte, hogy béküljön ki a nemzettel. I. József aztán Anglia és Hollandia közvetítésével meg is kezdte a béketárgyalást, ami már csaknem eredményre is vezetett és csak Rákóczi föltételein szenvedett hajótörést. Rákóczi ugyanis teljes jószimúsággal azt követelte, hogy az 1687. előtti alkotmány állítassék helyre s hogy a külön erdélyi fejedelemség fennállása garantáltassék; mindezekért pedig Anglia, Hollandia, Porosz és Svédország vállaljanak kezességet. E három feltétel nélküli mult, hogy 1705. tájon nem jött létre az egyezség a király és II. Rákóczi Ferenc között, de az alkudozások alatt már belátta a fejedelmeg leghibeőbb embere: Bercsényi a további küzdelem sikertelenségét és a király által ajánlott feltételeknek Magyarország részéről való elfogadható voltát. Ugyanakkor így írt Rákóczinak:

„A nagy Istenért kérem Nagyságodat, ne várjuk az extremitást in hi's circumstantiis! Addig jobb, míg utánunk járnak. Mint a darabolt garádicson álljunk meg, ha lehet, könnyen lehet s jobban lehet azután is följebb mennünk. Hazámat, nem magamat nézem.“ — Majd 1706-ban így ír: „Közéletünk jobb a trakta reménységét... ha trakta nem lesz, szibongok szivemben...“

Rákóczi, a történelem egyik legmagasabb alakja levonta a következményeket, harcolt tovább nagy eszményekért, de ő békét nem kötött; ugyanakkor levonta ezzel a következményeket a saját személyére nézve is. A hírneves és nagy horderejű szatmári békét nem ő, nem Bercsényi kötötték meg, hanem megkötötte Károlyi Sándor.

A szatmári békekötés 9. és 10. pontjai eléggé ismeretesek. Erre mondta

ama kor legkiválóbb ismerője, Thaly Kálmán: „... az ország régi alkotmánya és sarkalatos jogai a szatmári békeben biztosítottak.“ — És ez nem üres szó. Ugyanaz az uralkodó, III. Károly, aki a szatmári békét megkötötte, 1712. április 8-án így ír: „... ügyelni kell, hogy a magyarok iránt több kedvezéssel legyenek, mint ekkorig, nem szabad engedni, hogy a németek elnyomják őket, meg kell őket nyugtatni az iránt, hogy az új király bizik bennök... a politikai kormányban is helyet kell ezeknek adni...“

Ugyanez az uralkodó szentesítette az 1715. III. törvényekkel, ezzel az uralkodóval kötötte meg a nemzet a pragmatika szankcióit is. — Ez a három nagy momentum képezi az új magyar államalakulás alapját, amelyre az 1790., 1848. és 1867. évi törvények vannak alapítva, melyek a későbbi magyar állami fejlődés további biztos támaszául szolgálnak.

Hogy III. Károly alatt az ő igéi nem lettek valósággá, annak oka a nemzet akkor végtelenül kimerült voltában keresendő. Csaknem száz év mult el, míg 1830-ban és az után a megerősödött nemzet alkotmányos jogait kezdte követelni és ereje mértékéhez kepest vissza is szerezni; csak azután lettek valóságos: a szatmári béke, az 1715. évi III. törvények és a pragmatika szankció, — mindehhez nem kellett visszaállítani sem az 1687. előtti alkotmányt, sem más európai államok garanciáit nem voltak szükségesek, nem volt szükséges az erdélyi fejedelemség különállása sem. A nemzet ereje szerzett és adotti jogainak érvényét, de II. Rákóczi Ferenc ebben még nem bízhatott és ezért keresett más garanciákat.

Az emlékeztetés 1790. évi országgyűlés a nemzet minden óhaját és sérelmeit hittevébe akarta foglalni. II. Leopold kijelentette ekkor, hogy elődei hittevélein kívül egyebet nem fogad el, de kész a nemzet minden külön óhaját megfelelő törvényekben szentesíteni. Hónapokig vitáztól ezen az ellentétben a király és a nemzet s az utóbbi végre is elfogadta a királyi prozozícióit, aki viszont szentesítette a nemzet minden óhaját: a ma is érvényben levő 1790—91. évi törvényeket, melyek szintén csak korunkban emelkedtek érvényre. A kompromisszummal pedig akkor sem a király, sem a nemzet tekintélye és joga nem szenvedett csorbát.

Az 1849. után következett szerencsétlen korszakban az osztrák kormány kijelentette, hogy az 1848-ki törvények-

nek még alaki érvényét sem ismeri el; ezen a rideg feltevésen dőlött meg az 1861-ki országgyűlés. — 1865-ben azonban a király kimondotta, hogy kiindulási szankció. Elismeri az 1848-ki törvények alaki érvényét, de föl hívja a nemzetet, hogy azok egyes tételait a kor és viszonyok követelményeinek megfelelően módosítsa. Megtörtént ez is teljesen parlamentárisan és sem a király, sem a nemzet tekintélye csorbát nem szenvedett. sem a király, sem a nemzet jogain sérelem nem esett. Mind a három esetben a király és a nemzet számba vették a körülményeket, a bel- és külhelyzet nehézségeit és kölcsönös engedékenységgel teremtettek újabb fejlődésre alkalmas jogalapot, mely még ma is számot tesz.

Nem ismeretlen tehát, hogy államéletünkben király és nemzet nem egyeztek, de az összeütözésnek mindenkor mindkét felet kielégítő paktum vetett véget. Vajjon így lesz-e most is?

Mennyire igaz volt Bercsényinek 200 év előtt, mennyire igazak a szavai ma is: „... a darabolt garádicson álljunk meg, ha lehet, könnyen lehet azután is följebb haladni.“ — Rákóczi merev föltételei nem vezetnek célhoz, a végtelen háborúban kimerült és elfogyott nemzet nem alkalmas többé arra, hogy egyenrangú szerződő félnek tekintsek, így nem is jön létre egy új szatmári béke és végeredményképen a magyar államélet újra ébresztése még nagyobb nehézségekbe ütközik. De nincs-e az is bizonyítva 200 év történetével, hogy a nemzet a fokozatos békés haladással többet ért el, mint a háborúval? A fokozatos békés haladó nemzet, jogai és szabadságai birtokában vajjon ma is nem-e többet érme el, mint a folyton dülő alkotmányválságokkal? Egy újabb szatmári béke ma többet használna az országnak, mint a legdicsőségesebb alkotmányos ellenállás.

Senki, aki a magyar közjogot ismeri, nem vonhatja kétségbe, hogy a nemzet követeléseit jogosak; de aki a politikai érzéknek csak egy cseppjével bír, annak azt is kell tudnia és belátnia, hogy az uralkodó helyzetét igen nehéz és bármely lépés részéről most bizonyos kérdésekben, más irányban veszedelmes lehetne. Kivánhatja-e a nemzet, hogy uralkodójának állása megrendüljön; nem-e a mi helyzetünk romlását vonná ez maga után? — Mikor ér a két tényező a belátás és méltányosság útjára, mely a helyzet kölcsön-

nős fölismerésével és megbecsülésével az alkotmányválságnak végét vetne? Támadnak-e e nemzetnek olyan emberei, amilyenek a 18-ik század elején Bercsényi és Károlyi, a század végén Ürményi és Zichy Károly, 1867-ben Deák Ferencz voltak: ez a kérdés. Férfiak, akik jobban szerették hazájukat, mint gyűlölték annak ellenségeit, férfiak, kik a jogot méltányossággal és a helyzetet fölismerésével tudták párosítani.

III. Károly és II. Lipót uralkodásának irányelveit mostani uralkodónk tovább fejlesztette; az akkor lefektetett elveknél az ő uralkodása adott életet. 1490. óta mindmáig a nemzetre nézve az ő uralkodása a legáldásthozóbb. Egy politikailag érett nemzet megtudja ezt becsülni, tud ennek megfelelően cselekedni, meg tudja ítélni a nehéz helyzetet, melyben uralkodója van. E fölismeréstől várjuk mi a helyzet tisztázását s a bonyodalom megoldását, aminek nagyon ideje volna.

A Habsburgok és Rákócziak közt fennforgott súlyos politikai ellentéteket az idő elenyésztette. A király mondta a nemzetnek 1904. április 18-án:

... hála legyen érte az isteni gondviselésnek, azok az ellentétek és félreértések, amelyek súlyosan nehezédtek elődeinkre hosszú századokon át, ma már egy végkép letűnt korszak történelmi emlékeit képezik... Keserűség nélkül gondolhatunk tehát vissza mindannyian a mögöttünk álló borús korszakra s király és nemzet egyesült kegyeleke keresztheti föl mindazok emlékezetét, kiknek vezető szerep jutott a letűnt küzdelemben.

Szabad-e ezek után mérés kézzel feljutítani a régmúlt küzdelmeit? — Kossuth Ferencz felelt meg erre 1904. szeptemberén, mondván: »A nemzetet bizonytalan vállalkozásokba terelni nem szabad s a küzdelem nemét és mértékét gondosan mérlegelt körülményekhez kell alkalmazni, mert a politikában a hiba még jobban megbosszulja magát, mint a véték.«

Milyen könnyű volna most már, ha ezeket komolyan vesszük, a Bercsényi által megjelölt ösvényen sikeres békéhez és megegyezéshez jutni! A nemzet, ezeket tudva, most már méltán követelheti ezt.

A koalíció és az általános választó-jog. Az országgyűlés baloldali partjainak koalíciója nevében tudvalevőleg ennek a koalíciónak egy vezérbizottsága intézi a nemzeti ellenállás ügyét és csinál hározzati javaslatokat a szövetségben levő partok részére. Ez a vezérbizottság a f. hó 5-én, kedden ülést tartott Budapesten Kossuth Ferencz elnöklése mellett és ebben az ülésében, miután előbb egyhangulag elhatározta azt, hogy a szeptember 15-én újból megnyitott országgyűlésen indítványozni fogja a Fejérváry-kormány vad alá helyezését, — Vásonyi Vilmos biz. tag indítvány folytán foglalkozott az általános titkos választójog kérdésével is. Delután fél 5-től esti nyolc óráig vitakoztak e fölött a szabadság, testvériség és egyenlőség bajnokai és a vita vége az lett, hogy megállapodásra jutni nem tudtak, mert *többen* vannak a bizottságban az

általános titkos választójog *ellenősi*, mint *hiveti*. Hogy tehát esetleg az *ellenők* és a *hivők* közt valami kompromisszum legyen létesíthető, ez érdekében egy bizottságot küldtek ki azzal a hatáskörrel, hogy a vezérbizottság legközelebbi ülésén a tárgyban jelentést tegyen. Ahogy a »Budapesti Napló« az illetők név szerint való felsorolásával írja, a vezérbizottságban kilencen voltak a keddi ülésen a Vásonyi javaslat mellett, tizenhárom ellen. A bizottság többségének tehát nem kell az általános választójog.

Tanítás az életre. Az új tanév küszöbén nem lehet érdektelen annak az útnak a megvilágítása, mely az iskolától az életig vezet. Nem az iskola, hanem az élet számára tanulunk: azt tartja a régi közmondás, mely évezredek kora dacára is mindig él, vagy legalább élnie kellene. Olyan élv ez, mely rövid pár szóban a pedagógiai irányt, az egyetlen életképes, virulásra érdemes tanítási módszert megjelöli.

Az iskola nem öncél, nem önmagában hordja a végeredményt; feladata nem az, hogy növendékeibe bármely úton, bármely módon belecserőszakolja az előírt »tananyagot«, nem is az az utolsó feladata, hogy kvalifikálja a diákjait: az jeles, ez meg csak elégséges. Az iskola eszköze arra, hogy az ismeretek, mondjuk: a tudományok megszerzéséhez segítsen. Az iskola előkészítője az életnek. Lehet fokmérője az életrevalóságnak, lehet fűrkésző mértéke a tehetségnek, de ezen mérés helyességét csak a jövő mutatja meg, ezen mérés igazságáról csak az élet adhat tanúságot. Az iskola csak módját nyújtja annak, hogy ezen mértéket fejlebb emelkedhessünk, a jövőre készületben álljunk.

Ehhez képest iskoláink és pedig első-sorban középiskoláink csak úgy tölthetik be igazán hivatásukat, csakis úgy valnak teljesen hasznavehetőkké, értékesekké, ha úgy rendelkeznek be, eszközeiket, módszereiket úgy valogatják össze, hogy az élet előkészítői, a jövőnek alapvetői legyenek. Törökdelni kell az iskolának arra, hogy önállóságot oltsanak tanulóiba, Növelnie kell az iskolának az ifjúság önbizalmát. Az önállóság érzetével bátoraság ébred, készség fejlődik; bátoraság a cselekvésre, az egyéniség kidomborítására, készség az eszmék, a gondolatok kifejtésében. Legyen a tanuló-ifjúság engedelmes, szerény, de nem szabad beleje nevelni a lealazkodást, a meghunyászkodást, a korlátlan alárendeltség megszegycintő érzését; nem szabad általzolgóvé, megalazkodóva tenni, mert ez által férfiatlan, következtelen lesz, érezve alárendeltségét, képtelenné válik minden szabadgondolkodásra, minden önálló munkálkodásra.

Fel kell ébresztenie az iskolának az ifjúság ambícióját. Erre kell hatni minden módon. Mert e nélkül kényszernek tekintik a tanulást, e nélkül képtelének a komoly, céltudatos munkára, e nélkül, hiányozván a vágy, nem is fognak messzebb fekvő eszmény után törökdelni, hanem szemek előtt csak egy végpont lebeg: az iskola és a bizonyítvány. Az ambíció ösztökélésének parancsava emelhet csak magasabb és magasabb nívóra, de enélkül megelégszenek az alacsonyabbal, a legmélyebbel is. Késégtelen, hogy ezek az élvek a helyes nevelés alapvetélei, mely nevelés épp olyan fontos az iskolákban, mint maga a tanítás, hiszen ez alkotja meg a tulajdonképeni szellemet, a lelket az ismeretek formátlán vázának.

Sajnos, de való, hogy a magyar lakónaknál, csekély kivétellel, alig fekteznek sülyt az ilyenféle nevelésre, sőt ha önként jelentkeznének esetleg annak elemei, a buzgó tanítói kar dühös haraggal tiporja el a gaz fattyúhajtást, mely még utóbb is gyökereket találva verni. A mi iskoláink nagyobb részt csak tanítanak, de nem nevelnek, nem adnak tápot az önálló gondolkodásnak, a férfias szellemnek, nem segítik az ambíciót, nem növelik a szépezzéket.

A mi iskoláink figyelmen kívül hagyják az életet, nem tekintik a jövőt, melyre előkészíteniük kellene, hanem megcsontosodva szervezetükben, öncélúvá lesznek. Az iskola célja nálunk a kvalifikáció, a bizonyítvány; a tényleges igazi tudás mellékes; szellem, egyéniség még mellékeses. A fő az írott malaszt: a tanúsokodó bizonyítvány.

Az, hogy minden pályá szigorúan előírt iskolai képesítéshez van kötve, hogy minden évben egy alkalig mercv, tartalmilag tehetetlen vizsgat kell a jelölteknek kiállaniuk, még inkább elősegíti a rendszer érvényesülését.

Tanfériainknak ilyenkor, az iskolai év kezdetén, komolyan kellene már egyszer gondolkodniuk a mostani hibás közoktatás reformjáról, — komolyan kellene oda törekedniük, hogy az iskola ne bizonyítványgyár legyen, hanem az életnek neveljen.

A magyarság agrikultrúrai helyzete.

A magyar politika minden ágazatának össze kell futnia abban az egységben céltan, hogy a magyarság szambellé, kulturailag és vagyoniilag minél előbb megerősödjék. Még a legmagasabb politikai is legfőbb doktrínái örület lehetne, ha ezt az egységességet elő nem mozdítaná. Gazdasági szilárd alap nélkül nemcsak államhazartásunk lesz ingatag, hanem ami még nagyobb baj, a magyar probléma mindig nagyobb kockázatokot fog szenvedni. Ennek a problémának megoldásához nemcsak általános jó politika, hanem kiválóan jó gazdasági politika szükséges.

Az iparos-politika e fejtegetésen kívül fog maradni, valamint kívül marad e politikának hatása a népesedésre és a nemzeti konstrukcióna. E téren a vitaközös cirkulus viciózusban forog. Számtalan okot lehet fölhozni annak bizonyítására, miért nem támadt nálunk nagy ipar. A földbirtok-politika terén azonban az atharítható ürügyek és okok száma sokkal kisebb. Ki és mi gátol minket immár negyven év óta abban, hogy a földbirtok és a földmívelési politikában nagy és maradandó emléket állítsunk? És ki gátol abban, hogy a földmíveléssel kapcsolott iparágakat hatalmasan fölvirágoztassuk? Közel négy évtized nem folytathat le haladás és előremenetel nélkül. Malomiparunk, mely legujjában szintén bajokkal küzd, vezető szerepet játszott nemcsak Európában, hanem az egész világon. De hol van még egy mezőgazdasági iparágunk, mely csak tavórolt is megközelítette volna malomiparunk eredményeit? És a Darányi-korszakról nem szólva, mely tele volt nemes és bátor kezddéssel, a céltudatos gazdasági politika minden jellegrével, volt-e a közel négy évtizedes nemzeti kormányzásunk alatt rendszeres, alandó földmívelési programunk? Volt-e oly programunk és nem pusztán hangos frázisunk, mely a nemzeti politikát bevittve volna az agrikultrú politikába?

Már pedig, ha a nemzeti politika valahol nagy sikert, nemzet- és államkonszolidáló eredményeket érhet el, úgy ez a földmívelés terén. A termékeny síkságok, a folyánvölgyek, a lankás dombvidékek, a széles alföldi róna, ahol a földgömb legkiválóbb agrikultrúrai volta kifejezhető, kevés kivétellel mind a magyarok birtoka. Itt él a magyarság túlnyomó része. Helyes földbirtok-

politika és földmivelési akció árán hatalmas és nagyra tehetőnek azt élő népet, vagyis a magyarságot. Ha alkotmányos korszakunk kezdete óta céltudatos nemzeti és földirtok-politikát követünk a magyar probléma már meg volna oldva. Nemcsak volna magyar komandóink, hanem véglegesen megszárdult, hatalmas nemzeti államunk is.

A tavalyi és az idei év komoly veszedelemre hívja föl politikusaink figyelmét, amely veszedelem éppen a magyarságot s így a magyar nemzeti politika végös célját fenyegeti. A kulturál fokozat, a gazdasági és nemzeti követelések, az hogy a magyarság kiszabaduljon az egyoldalú magtermelés sűppedőjéből. At kell térnie az állattenyésztés, ennek kapcsán a nagyobb agrikulatúr fokozatra, mely végül megnyeri a virágzó kertészeti ornamentikáját. A tavalyi és az ezidei év megdöbbentő akadálykövet látszott a magyar nemzeti gazdálkodás útjába gurítani. Két száraz év egymás után. A tavalyi az egész országot sújtotta, néhány vidék kivételével. Az idei szárazság, a tavasszal és a nyár elején, a múlt évben is meganyagított alföldi magyarságot támadta meg, de jobban kihatott romboló ereje sokkal nagyobb körökre, a kapásnövények, a sárjú és a takarmány megkárosításával. Ez a két típusú száraz év nem ritka tüneménye a klímánknak, az esőhiány majdnem allandóan fenyegeti különösen az Alföldet, A Kis-Alföld és a Dunántúl egy részét. Az egyoldalú magtermelés még fokozottabb korszakában éghajlatunk száraz jellege, mely a magyarság ellen látszik fordítani metsző élet, nem okozott annyi rombolást, mint okoz jelenleg, a midőn agrikulatúrunk már kezd intenzívebb lenni és állattenyésztésünk kezd kifejlődni. Zűbában az idén is elég jó termésünk van, habár nem értük el a jóközéptermés színvonalát. A szárazság énkéreteszi a kultúrnövényeket, a takarmányt, a sárjút és a többit. Nagy rombolást idéz elő, mint előidézett az idén is a cuporrépában s így gyakran megingatja egy másik érdek földmivelési iparágunk alapjait. Legnagyobb baj az, hogy egyenesen meggátolja a nagyméretű állattenyésztést. Az uradalom egysége, mint például a Wenckheim-uradalom Békésben, könnyen segíthetett magán. Marhaállományát a kégett békési legelőkről áthelyezte a bilhari és erdélyi legelőkre. De mit csináljon a kis- és középgazda, a kinek csak a síkföldön van birtoka, a hol az égető napugár még a növényzet gyökereit is elpusztította? Alapíthatja ez gazdasági rendszerét az állattenyésztésre? A mai viszonyok közt bizonyosan nem. És így a magyar Alföld lényegesen el van karhözva arra, hogy soha nagyobb kulturál fokot el ne érjen, hogy intenzív földmivelés és állattenyésztése soha legyen. Vagyis ábrándnak látszik az egész magyar nemzeti politika, melynek a magyarság kifejlődése az alapja.

Szerencsére mindez csak az éremnek vizsgálja s a fénynek az árnyéka. Szerencsére az Alföldnek, tehát a magyarságnak van legtöbb vize. Sok vízzel azonban úgy van az Alföld, mint sok kövével Turóc vármegye. Az Alföldön legnagyobb a szárazság és Turóc megyének vannak a legrosszabb útjai, mert az Alföld nem tud banni a vízzel, épp úgy, mint Turóc megye nem tud banni a kövel. Egyesek már föl is használják az Alföld hatalmas vízrendszerét az öntözésre s így legjobban József királyi herceg kiserjendi uradalmá hozta be az öntözési rendszert. A hol tehát, mint az idén, a mi szinte hihetetlenül hangzik, három-négy métermázsza termést adott a föld, ott jövőre biztosítva lesz legalább tíz métermázsza eredmény. A mi pedig legörvendetesebb, biztosítva lesz a kaszáló és a takarmány. Így aztán kockázat nélkül indulhat meg a nagyfokú állattenyésztés. A természet meg nem korrigált erőire hagyva, igazai állattenyésztés csak a Dunántúl nyugati vármegyében lehetséges, tehát még a Dunántúl egész területén sem, mert Somogy nagyrésze, Veszprém és Zala, valamint Fejér és Tolna, bár nem oly mértékben, mint az Alföld, ki vannak téve a sivatag klíma veszedelemének. A Felvidék és Erdély nagyrésze sem egész biztos terület az állattenyésztésre, de a leg-

nagyobb lecsapódású vidékek, Máramaros kezdetétől a keleti Kárpátokig, tehát ismét csak a magyar nép lakta vidékig, föltétlenül alkalmasak akár a svájci méretű marhatenyésztésre.

Az Alföld a általában a síkföld, ha öntözést nyerhet, legföltlenebb régiója lehet nemcsak az állattenyésztésnek, hanem egyszerűen az agrikulatúra bármely fejlett ágának.

A nyugati vármegyék tevékenységét a takarmánynövényekben mi sem mutatja annyira, mint az a körülmény, hogy a tavalyi katasztrófas évben is 264 000 métermázsza eszénát és takarmányt vittünk ki Ausztriába. Igaz, hogy 1902 ben 369 000, 1903-ban 296 000 métermázsza vittünk ki s ráadásul a tavalyi végetes évben több mint 100 000 métermázsza takarmányt Ausztriából is behoztunk, mégis jelentékeny kivittelt többlet maradt, a mi a nyugati vármegyék takarmánybőségét tehát kulturál nagy erejét mutatja. E nagy erő részint a jobb klímából, részint szintén csatornázásból származik.

Az alföldi klíma, a tavaszi és nyári esők gyakori elmaradása miatt rossznak látszik, de nagyszerű folyamrendszerünk felhasználása teljesen megkorrigálja azt. Az egész Alföldet a kulturál erők sokkal intenzívebb és tömegesebb raktárává lehet alakítani, mint a klíma szempontjából szerencsésebb nyugati vármegyéket.

A paradicsom nem vészett el. Ott van az Alföld szikes mezőin s kégett, nehéz televényében. Egy varázslat tüneményszerűen földidezi azt. Ez a mesterséges öntözés varázslata. Ma még csak oázisok vannak az Alföldön, a szakértelemmel vezetett, néhány uradalom területén. A sivatag klíma itt csak áldást hint és nem átkot. A mikor az egész síkföld be lesz hintve ily oázisokkal, akkor nagy és hatalmas lesz a magyar nemzet. Addig nem. Épp azért a jövő államférfiak komolyan készüljenek földatukra. Ha megoldottak az Alföld kérdését, megoldották egyszersmind a magyar problémát.

Ujdonságok

Szentes, 1906. szeptember 7.

— **Emlékeztető.** Csongrád vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 9-én, szombaton délelőtt 10 órakor tartja a havi rendes ülését, a vármegyeház kistermében.

— **Városi közgyűlés.** Szentes város képviselőtestület f. hó 11-én délelőtt 9 órakor közgyűlést tart a túl a kurcái tanácskozó teremben. A közgyűlés tárgysorozatára kifűzött fontosabb ügyek ezek: Az 1905. évi városi virilis képviselők névjegyzékének összeállítása végett egy bizottság kiküldése. — Fabian Tóth Istvan indítványa községi takarékpénztár alakítása tárgyában. — A gazd. egylet kérvénye, a f. hó 24 ki csikó-díjazás alkalmára egy városi díj kiutalása iránt. A kérményseprő mesterek kérvénye a seprési díjak felemelése tárgyában. — A kisköci lakosok kérvénye új külterületi iskola állítása iránt. — Makó város meghívója az ottani Kossuth-szobor-leleplező ünnepségre.

— **Pusztaszer: országos búcsújárá hely.** A szeri pusztán szobrot emelt a nemzeti kegyelet, hazánk ezeréves fennállásának dicső ünnepén, honalapító Árpádnak. A honfoglaló vezér hatalmas alakja onnan néz szerte a pusztára, ahol hajdan vezértársaival együtt vérszerződést kötött és ahonnan megindulva, vérel szerzte meg nekünk ezt a hazát. A honfoglalás ezeréves ünnepén emelték ezt a szobrot; — nemsokára pedig új, nevezetesen évfordulóhoz érünk. Két év múlva, 1907-ben lesz ezer esztendeje annak, hogy a honalapító vezér, kinek szobra a szeri pusztán hirdeti a magyarok kegyeletét, — megalapította a magyar nemzet ma a világon, mely megalapítója ha-

lálának ezeréves fordulóját ünnepelhetné. Ez a kegyelet csak nekünk magyaroknak adatott meg. A vasárnap tartott pusztaszeri Árpád-ünnepén, az egyik ünnepi szónok: Szalay Károly ajkáról hangzott el a hazafias indítvány, hogy honalapító Árpád vezér halálának ezeréves fordulóját országos ünnepévé avassuk. A hangot elkapta a szellő és vízi szét mindenütt, ahol magyarok laknak. Visszhangra talál mindenütt és a hagyományos magyar kegyelet át fogja érezni e magyarszerű ötletnek nemzeti szempontból való fontosságát és erejét. A nevezetes és a világtörténelemben egyedül álló évforduló a szeri pusztára fogja szóltatni a magyar országgúti és mindkét hazát, a vármegyéket és a magyar nemzet millióit, akik együttes erővel meg fogják vetni a néhai szermonostori apátság romjain építendő szentegyház alapját, valamint azt, hogy a pusztaszeri rónának egy hatalmas területét atalakítsassék a magyar nemzet búcsújárá helyének megfelelő teléppé. Az eszme szép és magasatos és mincs is kétség az iránt, hogy a szeri pusztá hovatöbb búcsújárá helye lesz Árpád vezér ivadékaiknak.

— **A virilisok összeírása.** A törvényhatósági legtöbb adót fizető, virilis bizottsági tagok jövő évi névjegyzékének összeállításánál, a folyó évre kivetett vármegyey pótadó beszedésénél és a jövő évi községi költségvetésekben megállapítandó pótadószázálek kiszámításánál követendő eljárásra nézve a belügyminiszter a következő rendeletet irtette a törvényhatóságokhoz:

Az állami adókövetési munkálatok fogatnosításánál, állami költségvetés hiánya miatt fölmerült kisédelemre való tekintettel, a törvényhatósági legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállítására, a folyó évre kivetett törvényhatósági pótadók beszedése és a jövő évi községi költségvetésekben megállapítandó pótadószázálek kiszámítása körül követendő eljárást illetőleg a következőket rendeltem:

A törvényhatósági legtöbb adót fizető bizottsági tagok jövő évre érvényes névjegyzékének az 1886. XXI. t. cz. 26. § a értelmében leendő összeállítására az 1883. XLIV. t. cz. 11. §-ának 1. és 2. pontjaiban felsorolt s a folyó évre már megállapított, valamint az adókönyvekben tételként elő irt állami egyenes adók folyó évi állapota szerint eszközöndő, azon állami egyenes adókat illetőleg azonban, melyek az idézett törvényszakasz harmadik pontjában vannak felsorolva, mint-hogy ezek meg nem állapítottak és elő nem irattak, a szóban levő névjegyzék összeállításánál a múlt évi adók lesznek alapul veendő. Ami a folyó évi törvényhatósági pótadó kivetésénél és a jövő évi községi költségvetésekben megállapított pótadószázálek kiszámításánál követendő eljárás illeti, ezeknél az állami adó részben a folyó évi állapot szerint, részben pedig az előző kivetés szerint veendő alapul, éppen úgy, miként az előbb kifejtettek szerint a legtöbb adót fizető névjegyzékének összeállításánál történni fog.

— **Olcsóbb lesz a levélbélyeg.** Az ideai nemzetközi postakongresszusnak egyik legérdekesebb tárgya lesz a nemzetközi levélbélyegek kérdése. A nemzetközi levelezés könnyítésének céljából ugyanis egyforma levéljegyeket fognak készíteni, hogy abból a célból, ha valaki a külfölddel akar levelezni és a címzettnek a válaszadás céljára levéljegyet akar küldeni, ezt a címet minden nehézség nélkül felhasználhassa. Arról is szó

